

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СТАНУ
ГОТОВНОСТІ В МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ
ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Спеціальність «014 Середня освіта (Мова та література(англійська))»

СВО – магістр

Виконавець: Яцканич Н.В.

Студентка 2-курсу групи СО (МЛ(А)) – 2м _____

(підпис)

Науковий керівник:

канд.пед.наук, доц.Гарапко В.І. _____

(підпис)

Робота допускається до захисту:

Зав.кафедри:

д.пед.наук, доц.Теличко Н.В. _____

(підпис)

«_____»_____2019

Мукачево - 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ В МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	8
1.1. Феномен готовності як психолого-педагогічне поняття: дефініції та структура.....	8
1.2. Структура іншомовної готовності майбутніх інженерів-програмістів	13
Висновки до першого розділу.....	22
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ СТАНУ ГОТОВНОСТІ В МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	24
2.1. Формування готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності засобами особистісно орієнтованого навчання.....	24
2.2. Рівні готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності.....	37
Висновки до другого розділу.....	48
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ СТАНУ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	51
3.1. Стан готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності	51
3.2. Педагогічні умови успішного формування готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності.....	64

Висновки до третього розділу.....	78
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність дослідження. Пророзвропейська спрямованість України вимагає фахівців зі знанням іноземної мови. Науково-технічний прогрес призводить до появи інновацій у різних галузях науки й техніки загалом та інформаційних технологій зокрема. Тому підготовка інженерів-програмістів – необхідна складова розвитку української економіки, а володіння іноземною мовою сприяє їхній конкурентноздатності на ринку праці.

Запорукою успіху випускників вищого навчального закладу є формування відповідних компетенцій та їх застосування на практиці. Такі пріоритети відображені в законах України «Про освіту» (2014 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року».

Провідною стратегією закладів вищої освіти на сучасному етапі розвитку є кваліфікована організація освітнього процесу, за якої студенти можуть набувати знання та формувати вміння послуговуватися ними в майбутньому. При цьому вкрай важливо брати до уваги відмінності темпераменту, швидкості сприйняття, темпу мовлення студентів. Врахування психо-фізичних особливостей кожної особистості сприяє її гармонійному розвитку й подальшому психологічному становленню для формування готовності до майбутньої професійної діяльності. Це вмотивовує доцільність упровадження в українську систему вищої освіти особистісно орієнтованого навчання з використанням різнорівневого підходу, котрий передбачає навчання на трьох рівнях складнощів відповідно до можливостей студентів.

Теоретичною основою роботи стали дослідження в різних галузях. Досліджено такі аспекти готовності:

- сутність готовності: І. Галушак, Л. Гусак, А. Книш, М. Левітов, О. Мельник, І. Мурашко, Д. Узнадзе ;
- фактори формування готовності: В. Гладких, М. Ємець, О. Макаренко;
- види готовності: Г. Алексеєва, Т. Гребеник, Т. Добромислова, С. Нечіпор, Б. Хомуленко, О. Чиханцова ;

- критерії та показники готовності: Л. Бекірова, Ю. Лук'янова, С. Решетник, М. Прокоф'єва;
- рівні готовності: Н. Гуртовенко, О. Пасько.

Ефективним способом формування готовності ми вважаємо технологію особистісно орієнтованого навчання, котра реалізується через різнорівневий підхід до викладання іноземної мови. В основі особистісно орієнтованого навчання лежить різнорівневий підхід, який став предметом дослідження М. Зубкової, Є. Полат, Н. Сидоренко, А. Цини, О. Яновицької та інших.

Водночас аналіз наукових досліджень із проблеми готовності фахівців різних галузей засвідчує відсутність у вітчизняній педагогіці комплексних досліджень, які акцентують на готовності фахівців у галузі інформаційних технологій застосовувати іноземну мову в професійних ситуаціях. Отже, формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності дотепер не було об'єктом детального дослідження педагогіки.

На підставі аналізу наукової літератури й досвіду професійної підготовки майбутніх інженерів-програмістів у закладі вищої освіти встановлено ряд суперечностей, що потребують розв'язання. Зокрема, між: вимогами до якості професійної освіти та реальним рівнем професійної підготовки з іноземної мови студентів галузі знань «Інформаційні технології»; вимогами до рівня сформованості готовності майбутніх інженерів-програмістів до застосування іноземної мови у професійній діяльності та реальним станом її сформованості; усвідомленням викладачами потреби формування готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності та браком розроблення ефективних технологій для її формування.

Державні вимоги до підготовки фахівців, наявність реальних суперечностей і недостатнє опрацювання проблеми формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності актуалізують порушену проблему, засвідчуючи її теоретичне й практичне значення для удосконалення професійної підготовки

майбутніх інженерів-програмістів. Отже актуальність проблеми, її недостатня теоретична розробленість, а також необхідність розв'язання виявлених суперечностей зумовили вибір теми роботи: **«Педагогічні умови формування стану готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності».**

Мета дослідження – проаналізувати педагогічні умови формування стану готовності у майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності через розроблену технологію особистісно орієнтованого навчання на основі різнорівневого підходу.

Відповідно до мети поставлено такі **завдання дослідження**:

- 1) висвітлити поняття готовності;
- 2) види та структуру стану готовності;
- 3) дослідити особистісно орієнтоване навчання як провідну технологію для формування готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності.

Об'єктом дослідження є професійна підготовка майбутніх інженерів-програмістів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування стану готовності в майбутніх інженерів-програмістів до застосування іноземної мови у професійній діяльності.

Для розв'язання поставлених завдань і досягнення мети використано такі **методи дослідження**:

теоретичні: аналіз, синтез, систематизація, узагальнення науково-методичних і психолого-педагогічних джерел для створення понятійно-категорійного апарату дослідження, обґрунтування теоретичних засад щодо формування готовності;

емпіричні: педагогічне спостереження за підготовкою студентів, їхнім рівнем засвоєння нового навчального матеріалу й умінням застосовувати; аналіз навчальних досягнень студентів; бесіда, опитування, анкетування, тестування.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

виокремлено й обґрунтовано адекватні умови формування готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності (психологічні, організаційно-педагогічні, професійно-технологічні й ресурсно-методичні); визначено показники, критерії і рівні сформованості готовності до використання іноземної мови.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що в ньому міститься детальний аналіз педагогічних умов формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності.

Апробації. Основні положення й результати дослідження представлено на засіданнях кафедри, семінарах та університетських конференціях й опубліковано в наукових працях автора.

Публікації. Результати дослідження опубліковано в збірнику наукових робіт, зокрема в міжнародному науковому журналі «Освіта і наука» (м.Мукачєво, 2019).

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного, загальних висновків, списку використаних джерел (79, з них 1 – іноземною мовою) і 1 додатку. Повний обсяг роботи становить 97 сторінок, зокрема 91 сторінки основного тексту.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного наукового дослідження послужили підставою для низки висновків.

У дослідженні висвітлено загальне поняття готовності як двостороннього явища: з одного боку набору якостей, з іншого – психічного стану особистості. Засобами аналізу, через широке залучення науково-педагогічних і методичних джерел з'ясовано місце й роль готовності майбутніх інженерів-програмістів у загальній системі підготовки фахівців. Залежно від критеріїв встановлено такі види готовності як: стала й ситуативна; готовність до дії і готовність до діяльності; психологічна й педагогічна; мотиваційна, особистісна, перцептивно-

пізнавальна, операційна, комунікативно-пізнавальна; загальна й професійна.

Проаналізовано структуру готовності, яка вміщує такі компоненти: мотиваційний (потреби, бажання, інтереси, усталеність професійного вибору); комунікативно-когнітивний (сприймання, мислення, пам'ять, уява, когнітивні стилі, інтелект); операційно-технологічний (способи й засоби іншомовної діяльності, послідовність дії, мовленнєва діяльність); рефлексивно-оцінний (рефлексія, контроль, оцінка, самооцінка).

Готовність майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності крім зазначених компонентів включає також іншомовну готовність. До її складу входять система знань з іноземної мови (базова лексика, професійна лексика, граматики, основи фонетики, словотвір); система вмінь з іноземної мови (рівень користування іноземною мовою, вміння користуватися словниками, вміння складати словник професійної тематики, рівень користування професійною лексикою, визначення граматичних форм і словотвору, вміння розрізняти омоніми, швидкість користування словниками); активність у використанні знань і вмінь (ініціатива у використанні знань і вмінь, творчий підхід, реакції на запропоновані завдання, ініціативність щодо видів роботи, готовність до застосування новизни, прояви гнучкості й мобільності).

Як основу формування готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності майбутніх інженерів-програмістів використано особистісно орієнтоване навчання. У дослідженні визначено його основні принципи (загальнонаукові, психолого-педагогічні й організаційні), вимоги до організації заняття, сформульовано переваги й недоліки його впровадження. Проаналізовано особистісні риси викладача як значущого чинника в застосуванні такого навчання.

Виокремлено його дієву технологію – різнорівневий підхід, який розрахований на опрацювання навчальної інформації на трьох рівнях (високому, середньому й низькому) й полягає у використанні різних завдань до одного й того ж навчального матеріалу і, відповідно, потребує різного

оцінювання. Застосування різнорівневого підходу спрямоване на врахування індивідуальних особливостей різних категорій студентів.

Результати дослідження доречно використовувати для розробки навчально-методичних комплексів із фахових дисциплін. Пропонована наукова робота не лише розширює уявлення про зміст і структуру готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності, але й окреслює параметри впровадження особистісно орієнтованого навчання при підготовці майбутніх інженерів-програмістів.

Водночас зауважимо, що дослідження не вичерпує усіх питань формування готовності до професійної діяльності. Подальшого наукового пошуку потребують проблеми вивчення готовності до використання іноземної мови професійного спрямування на інших спеціальностях, теоретично-методичних засад її формування у майбутніх інженерів-програмістів, а також поглиблення знань про умови оптимізації введення технології різнорівневого підходу в межах особистісно орієнтованого навчання для професійної підготовки майбутніх інженерів-програмістів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>